

Informace o ekonomických výsledcích pilotního projektu MPSV ČR „Dost dobrá šance“ (Pomoc dlouhodobě nezaměstnaným na Mostecku a Ostravsku v termínu 12.11.2007- 31.8.2008) a o jednom z výstupů tohoto projektu „Finanční gramotnost“

Společnost COFET, a.s. začala s výukou finanční gramotnosti na konci roku 2007, v době kdy byla Česká republika v relativně velmi dobré hospodářské a ekonomické kondici. V té době společnost COFET, a. s. realizovala náročný pilotní projekt ESF a MPSV „Pomoc dlouhodobě nezaměstnaným na Ostravsku a Mostecku“ pod názvem „Dost dobrá šance“. Celkem se podařilo zaměstnat 1.162 dlouhodobě nezaměstnaných – klientů projektu Dost dobrá šance (dále též jen DDŠ) k datu ukončení projektu 31. 8. 2008, to vše bez využití dotovaných pracovních míst a bez nekolidujících zaměstnání. Čtyři měsíce po ukončení projektu DDŠ jmenovitá kontrola klientů projektu DDŠ zjistila, že **k datu 31. 12. 2008 bylo vyřazeno z evidence úřadů práce v Mostě a v Ostravě celkem 1.368 dlouhodobě nezaměstnaných- klientů projektu DDŠ**. Mandatorní výdaje státního rozpočtu na 1 nezaměstnaného činily průměrně 193.011,- Kč v cenové úrovni roku 2008. **MPSV nastavilo ekonomiku pilotního projektu DDŠ na úsporu mandatorních výdajů státního rozpočtu propočtenou na vyřazení 1.000 klientů DDŠ z evidence ÚP**, tj. na výnos 193 milionů Kč. Náklady vyfakturované dodavatelem COFET, a. s. dle smlouvy za celý projekt DDŠ dosáhly výše 146 milionů Kč (bez DPH). **Ekonomický přínos pilotního projektu DDŠ dosáhl celkem 264 milionů Kč (1.368 x 193.011,- Kč) za zaměstnané (vyřazené z evidence ÚP) klienty projektu DDŠ.**

Dalším **neoficiálním naplňovaným indikátorem bylo – dle požadavků všech zúčastněných ÚP – „vyčištění“ databázi ÚP od klientů, kteří byli v evidenci ÚP 10 let a více (např. 2 klienti 17 let v evidenci!), z nichž mnozí byli načerno zaměstnání či jinak do té doby zneužívali systém a dávky**. Individuální péče v pilotním projektu DDŠ byla časově a finančně velmi náročná pro dodavatele. Klientovi, který chtěl pracovat, však dala maximální šanci pro zaměstnání. Celkem 7.422 dlouhodobě nezaměstnaných bylo v projektu DDŠ seznámeno s časovou náročností projektu vč. individuální péče a sledování každého klienta. Dalším původně neplánovaným přínosem pilotního projektu DDŠ byl proto hromadný „úprk“ těch dlouhodobě nezaměstnaných z evidence úřadů práce, kteří byli seznámeni s náročností aktivit projektu DDŠ a kteří byli načerno zaměstnání nebo jinou formou do té doby zneužívali dávky. Celkem bylo díky projektu DDŠ vyřazeno z evidence ÚP - mimo zaměstnaných v projektu - dalších 1.221 dlouhodobě nezaměstnaných (z toho 661 v Ostravě a 560 v Mostě) a to na základě vlastní žádosti. **Tím se vytvořil mimořádný neplánovaný ekonomický přínos pilotního projektu DDŠ od listopadu 2007 do srpna 2008 ve výši 235 milionů Kč (1.221 x 193.011,- Kč) ve formě úspory za takto vyřazené nezaměstnané z evidence ÚP**, kteří do doby pilotního projektu DDŠ prakticky beztrestně zneužívali sociální systém. **Celková úspora mandatorních výdajů = přínos pilotního projektu DDŠ se tím zvýšila na celkem 499 milionů Kč (264 mil. Kč + 235 mil. Kč) a projektovaná ekonomická návratnost projektu DDŠ cca 1 rok se zkrátila na několik měsíců.**

Pilotní projekt DDŠ však přinesl i nové poznatky o nezaměstnatelnosti předlužených a o nutnosti využít finanční gramotnost jako nový nástroj aktivní politiky zaměstnanosti. Současně se finanční gramotnost projevila jako velmi účinný nástroj na snižování mandatorních výdajů. V souladu s potřebami klientů i samotného projektu DDŠ a požadavků odborníků z MPSV, zahájila společnost

COFET, a. s. vývoj vzdělávání finanční gramotnosti pro klienty DDS, a současně pilotně realizovala několik desítek kurzů finanční gramotnosti za velikého zájmu klientů nad rámec projektu DDS.

Na základě úspěšného pilotního ověření, byla MPSV vypsána soutěž na vytvoření komplexního systému vzdělávání finanční gramotnosti pro lektory finanční gramotnosti, včetně pilotního proškolení prvních 350 lektorů finanční gramotnosti. MPSV ČR v srpnu 2008 vyhodnotilo nabídku společnosti COFET, a. s. jako nejlepší a nejucelenější systém vzdělávání finanční gramotnosti a to v konkurenci dalších 5 renomovaných společností (mj. i PricewaterhouseCoopers). Jedním z výstupů nabídky se stal i Slabikář finanční gramotnosti.

Nízká úroveň finanční gramotnosti společně s masivní agresivní, mnohdy i klamavou reklamou, začaly již na počátku roku 2008 způsobovat – a to nejen - u cílové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných, vysoký nárůst předluženosti, která předchází chudobě a sociálnímu vyloučení. Předlužení jsou obtížně zaměstnatelní, ne-li přímo nezaměstnatelní a proto je finanční gramotnost velmi důležitým novým základním nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti, která současně pomáhá trvale snižovat mandatorní výdaje státu. Problémem ale zůstává skutečnost, že **v ČR nikdo zatím nezjišťoval a nepočítal, kolik stojí daňové poplatníky finanční negramotnost. Pro ilustraci - ve Velké Británii tato částka činí ročně 2,4 mld. liber** – údaj Britské obchodní komory prezentovaný na Druhé mezinárodní konferenci k finanční gramotnosti dne 27. 11. 2009. Rovněž občas přetrvává problém nepochopení principů finanční gramotnosti, která se stala jednou ze základních gramotností, bez níž není prakticky možný život a kterou přesto mnozí stále považují za pouhou výuku „výpočtů úroků“ a ne jako základní prvek osvěty reforem (důchodové, školské, zdravotní a dalších), kterým ve skutečnosti je.

Upravené motto: „Zajistit osvětu reforem pro 10 milionů občanů České republiky pomocí finanční gramotnosti“, které navazovalo na závěry První mezinárodní konference k Finanční gramotnosti dne 31. října 2008, Druhé mezinárodní konference k Finanční gramotnosti dne 27. listopadu 2009 v Emauzském klášteře v Praze, Mezinárodního semináře v Senátu parlamentu ČR dne 5. ledna 2010, konference „Finanční gramotnost pro dětské domovy“ dne 18. června 2010 a mnoha dalších odborných a osvětových akcí, je proto více než velmi aktuální a to pro všechny občany, bez ohledu na vzdělání, společenské postavení či věk.

Pouze finančně gramotný občan, který chápe základy rodinného rozpočtu a systém „má dáti oproti dal“, si je schopen uvědomit, že není velkého rozdílu mezi rodinným a státním rozpočtem a že předlužený stát se od předlužené domácnosti liší pouze ve velikosti dluhu. Pouze finančně gramotný občan není tolik náchylný k populistickým slibům politiků, což se začalo ukazovat již v letošních volbách do PSP. Je třeba v osvětě finanční gramotnosti pokračovat tak, aby v podzimních volbách opět zvítězil u finančně gramotných voličů rozum. Pouze finančně gramotný občan je schopen pochopit a aktivně se zapojit do případných reforem – ať již reformy důchodové, či školské nebo zdravotní. **Politické a ekonomické náklady špatně prezentované reformy zdravotnictví vlády Mirka Topolánka, kterou finančně negramotní a neinformovaní občané ČR opravdu neměli šanci pochopit, i kdyby byla kvalitní, jsou toho dostatečně varovným mementem.**

Předlužení a nezaměstnatelnost našich předlužených spoluobčanů mají rovněž dopady na nás všechny a mohou mít dopady i na děti našich dětí a to velmi dlouhodobým přetěžováním sociálního systému zbytečnými mandatorními výdaji. Osobní a rodinné tragédie, zdravotní a psychické potíže jsou další velmi negativní stranou tohoto problému, který se týká nás všech. Dalším velmi výrazným aspektem, který v sobě skrývá obrovská bezpečnostní rizika, je spolupráce skupin půjčujících peníze s veřejnými činiteli (notáři, exekutoři, apod.). Přitom vůbec není rozhodující, zda je tato spolupráce

zcela legální, či zda je nezákonná. Mnozí občané přišli o celý majetek, o rodinu, o zaměstnání a stali se sociálně vyloučenými kvůli původně relativně malému dluhu, který např. „díky“ rozhodčí doložce rozhodl „pologramotný“ podjatý rozhodce a který vymáhá exekutor chráněný zákonem, t.j. státem. **Tito občané mají „oprávněný“ pocit, že jsou okrádáni a stát se na tom aktivně podílí, nehledají zaměstnání, které by jako předlužení asi stejně nenašli, ale vidí pouze jednoduchá přímočará řešení, kterými je např. extremismus**, lhostejno zda levicový či pravicový. Takový občan, který díky sociálnímu vyloučení již plnohodnotným občanem prakticky není, je také velmi lehce zneužitelný a je zpravidla svolný k jakékoliv činnosti, která mu přinese okamžitě peníze či jiný prospěch, včetně trestné činnosti (bílý kůň, apod.). Navíc je **předlužený občan prakticky „ztracen“ pro legální trh práce**, kdy ani velmi úspěšný specialista na řešení dlouhodobé nezaměstnanosti COFET, a. s. nemá mnoho šancí ve stávajícím systému projektů ESF, orientovaném spíše na rekvalifikace, než zaměstnávání, tyto předlužené lidi vrátit na trh práce.

Chybějící vzdělání finanční gramotnosti je proto nejen brzdou reformy, ale je i zásadním problémem společnosti, zdaleka nejen problémem sociálním, ale rovněž problémem bezpečnostním a tedy celospolečenským. **Je to tak velký problém a s tak velkou setrvačností dopadů, že jeho řešení se musí dříve nebo později stát prioritou každé vlády.** Nejedná se pouze o zbytečné vícenáklady firem a o dlouhodobé mandatorní výdaje státního rozpočtu, které se nyní stále více stávají prioritou, ale - a to především - o zdravou společnost s minimem sociálně vyloučených. Dlouhodobá krize vyostřuje napětí ve společnosti, ale pokud budeme mít v ČR co nejdříve deset milionů finančně gramotných lidí, alespoň některé problémy státního rozpočtu, zaměstnavatelů, trhu práce, stejně jako problémy státu s reformami, ale hlavně osobní problémy občanů promítající se do občanské nespokojenosti, mohou být v mnoha příštích letech podstatně menší a řecká cesta vzdálenější.

Doplnění chybějícího vzdělání finanční gramotnosti 10 milionů občanů ČR je proto nezbytným předpokladem pro úspěšnou realizaci reformy a je i úkolem, který vyžaduje systémové financování např. z ESF a současně vyžaduje spojení odborníků a odborných organizací. To, že **finanční gramotnost je nový a současně nejúčinnější nástroj aktivní politiky zaměstnanosti**, který snižuje mandatorní výdaje současné i budoucí, již dnes žádný odborník na trh práce nezpochybňuje. To, že **finanční gramotnost je základ osvěty všech reformy, počínaje důchodovou a konče reformou zdravotnictví**, již dnes snad také nikdo nezpochybňuje.

Do doby, než se podaří zajistit systémové financování vzdělávání finanční gramotnosti, které je rovněž základním nástrojem APZ, budou problémy s předlužováním a z toho plynoucími důsledky, stále narůstat. Dopady finanční nigramotnosti na celou českou společnost i na rozpočet ČR, zvláště pak na mandatorní výdaje a na připravovanou důchodovou reformu a další reformy, budou velkým a zbytečným nebezpečím pro rozpočtovou stabilitu každé vlády.